

PANTAILA TXIKIAN

Gaizka Izagirre Brosa

Animazioa ez da soilik haurren kontua

Itxura eder horren azpian, gizarte kritika bortitzak plazaratzeko erabili diren sormen lan paregabeak, eta askorentzat guztiz ezezagunak direnak. Ez naiz hasiko film gomendioetan sakontzen, telesailetan soilik zentratuko naizelako, baina ezinbestekoak iruditzen zaizkidan animazio lan hauek go-raipatu nahi nizkizuke, lerro hauek idazten ari naizen bitartean, boteprontoan burura etorri zaizkidan lehenengoak: “Mary and Max”, “Arrugas”, “Persepolis”, “Waltz with Bashir”, “Another Day of Life”, “Anomalisa” edo “J’ai perdu mon corps” adibidez. Bakardadea, osasun mentala, bidegabekeria, zahartzeak dakarren guztia, nortasunari buruzko hausnarketa... gai potolo horiek topatuko dituzue izenburu horien muinean.

Zinemaren sorrera baino zaharragoa da mugimenduaren ilusioa marrazki batzuen bidez irudikatzeko ideia eta, batez ere, horien bidez mezuak zabaltzeko nahia. Historialari batzuek historiaurrekoak direla diote, labar-pinturen bidez mugimendua adierazten saiatzen baitziren. Ondorengo beste aurkikuntza batzuek, Egipton eta Grezian esaterako, beren artean mugimenduaren fase ezberdinak irudikatzeko joera hori berresten dute.

Hemen doa azken urteotan helduentzako animaziozko telesailen artean ezinbestekoak iruditzen zaizkidan lanak. “The Simpsons”, “South Park”,

2021. urtea joan berri zaigun honetan, ikus-entzunezkoen errepaso orokorra egitea gustuko izaten dut. Era guztietako proposamenak egon dira telesail, film zein dokumentalen arloan, baina deigarria egin zait azken boladan animazioak hartu duen pisua eta garrantzia. Animazioa, gezurra dirudien arren, oraindik haurrentzako generotzat katalogatzen du jendeak, kontziente izan gabe helduentzako lan ikaragarriak topatu daitezkeela.

“Futurama” edo “Family Guy” bezalako izenburuak kanpo utzi ditut sobera ezezagunak direlako, eta baita animea ere.

Strappare lungo i bordi

NETFLIX | 6 atal

Zerocalcare komikigile italiarrak sorturiko animaziozko telesail zoragarria da honakoa. Erritmo bizikoa, bizitzari eta egunerokotasunari buruzko bakarriketen bilduma txundigarria iruditu zait. Telesaila jada ikusi baduzu, osagarri modura jakin Farmazia Beltza argitaletxeak euskarara itzuli zuela “Macerie Prime” komikia bi liburukitan: “Honda muinean” (2018) eta “Honda muinean 2”, 6 hilabete geroago (2019).

Komikigilearen bizipenetan oinarritzen den helduentzako animaziozko telesaila da. Erromako marrazkilari gazte bat, gizarte kontzientzia oso sakonekoa, eta armadilo erraldoi bat kontzientziatzat duena —ongi irakurri duzu, bai—, tartean pertsonaia desberdinak sartzen diren bitartean, bere bizitza ibilbideaz eta maitasunaz hausnartzen ari da hiritik kanpo bidaiaztzen ari den bitartean. Animazioa, mezu garrantzitsuak zabaltzeko erreminta oso eraginkorra izan daitekeela frogatzen duen telesaila da. Umorea helduleku gisa erabiliz ekoizpen oso irudimentsua izateaz gain, erabat lur jota utzi nauen amaiera horren bidez, beharrezkoa den

mezu bortitza plazaratzen duelako. Guztia ez baita barea, telesailak hunkiberatasunerako tartea ere eskaintzen duelako, urte hutsa den gogoe-ta sorta batekin. Maisuki eta oso era originalean belaunaldi jakin baten erretratu oso zehatz eta gordina egin duela us-te dut. Animazio estilo aldetik jariatzen duen sinpletasun horrek mezu nagusiari garrantzi handia ematen laguntzen dio, eta gidoia edozein pertsona identifikatuta sentitzeko mo-duko egoerez beteta dago, umore oso garaikidea eta na-rrazio azkarra txertatuz.

Arcane: League of Legends

NETFLIX | 7 atal

Oharra: ez dut LOL (“League of Legends”) bideo jokoa ezagu-tzen eta mundu hori zeharo arrotza da niretzat. Are gehia-go, esango nuke ez zaidala bate-re gustatzen eta ez dela batere erakargarria niretzat. Ulertuko duzu, beraz, “League of Le-gends” bideo jokoaren egoki-tzapena zela irakurri nuenean «guztiz paso» esan nuela. Net-flix plataformara beste telesail bat ikustera sartzen nintzen ba-koitzean ordea, eta algoritmo madarikatuak hasierako pan-tailan animaziozko telesail ho-nen irudiak jartzen zizkidan une oro, txundituta geratzen nintzen. Irudiak enegarren al-diz ikusi nituenean, aukera bat ematea erabaki nuen, eta eske-rrak! Eskerrak diot, animazioz-ko ekoizpen hau bisualki izuga-rria iruditu zaidalako, oso entretenigarria, erritmo bizi-koa, aparteko soinu bandaduna eta narratiboki espero ez ni-tuen elementu ugari oparitu dizkidalako. Ahaztu bideo joko baten egokitzapena dela, ani-

maziozko proposamenak gus-tuko badituzu zalantzarik ez izan eta murgildu unibertso be-rezi eta handi –oso-oso handi–honetan, zin dagizut-eta ez za-rela damutuko.

Invincible

AMAZON | 8 atal

“The Walking Dead”-en egilea-ren (Robert Kirkman) komiki batean oinarritutako telesail berriaren etiketapean iritsi zen Amazon plataformara, eta horrek bazuen bere arriskua.

Idazle estatubatuarrek Cory Walker marrazkilariarekin ba-tera 2002an sortu zuen tinta eta paperezko kontakizun ho-nek 17 urteko Mark Grayson superheroi gaztea du protago-nista. Ekintzaren animazioa arina eta erakargarria da, bi-sualki oso boteretsua, baina zerbaitek definitzen badu to-nuen eta generoen arteko ore-ka da. Oro har, esan liteke aholkurik onena dela, zalan-tzati dagoenarentzat, denbora bat hartzea lehen atala osorik ikusteko. Bilbeari buruzko ezer irakurri gabe, ezta traile-rra ikusi gabe ere. 47 minutu horien amaieran interesa mantentzen bada, ziurrenik asko gozatuko duzu ekoizpen honekin; horrela ez bada, utzi, agian ez baita zuretzat eginiko telesaila.

Undone

AMAZON | 8 atal

Ez du parekorik harribitxi ho-nek. Rotoskopia teknikarekin egina, hau da, irudien gaine-an eraikitako marrazkiekin. Neska gazte baten istorioa kontatzen da, istripu baten ondorioz denbora ohikoa ez den moduan hautematen ha-

siko dena. Trama ia perfekzio-raino harilkatua dago, eta pertsonaiek hain elkarrizketa errealistak eta zintzoak dituzte, animazioa izan arren, bizitza bera baino burutsuagoak diruditela. Ikusle gisa, lehenengo atalean animazioa zergatik aukeratu duten zalan-tzan jartzen badugu ere, behin aitaren irudia sartzen denean guztiz justifikatuta geratzen da. Ekoizpenari giro propioa emateaz gain, nortasun handiko agertoki eta efektu bisual oso zehatzetan mugitzeko aukera ematen duelako. Depresio eta gaixotasun mentalaren gaia ma-haigaineratzen duen bitartean, drama intimoa, thriller psikologikoa eta naturaz gaindiko elementuak dituen telesail aparta.

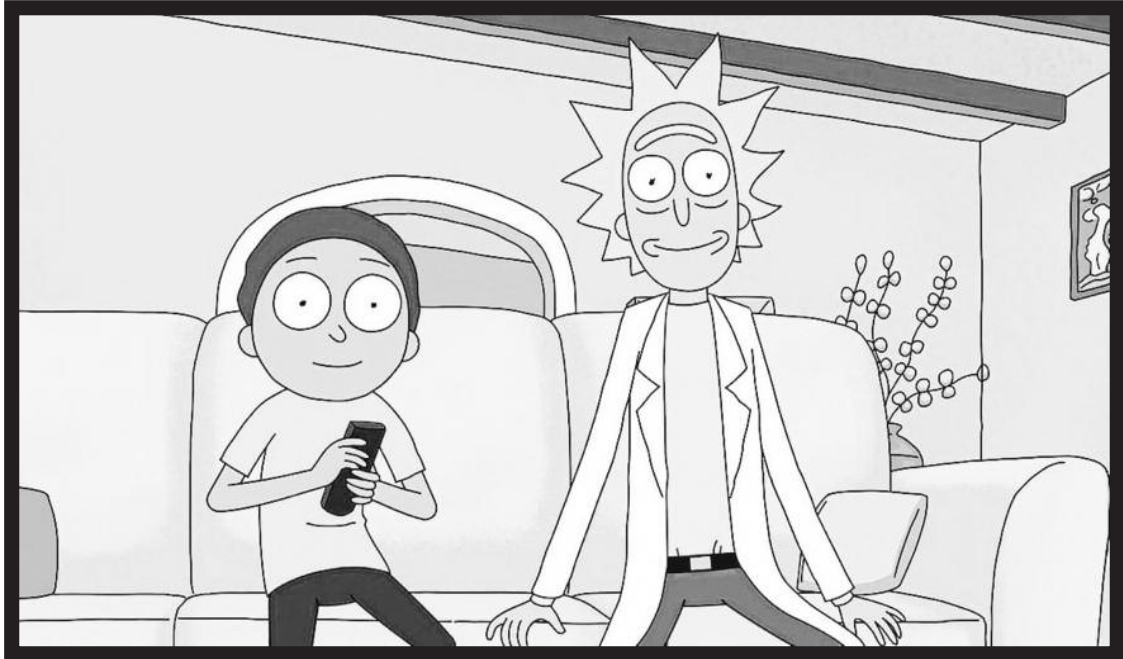
Bojack Horseman

NETFLIX | 6 denboraldi

Lehen denboraldiak ez publi-koarengan eta ez kritikaren-gan inolako eraginik izan ez zuen arren, ondorengo denboraldiek klasiko berri baten aurrean geundela erakutsi zuten, ez bakarrik animaziozko telesailena, baita telebistaren historiarena ere.

Zaila da oso hitz gutxitan telesail honen mamia laburbiltzea. Zaldi antropomorfiko bati buruzko istorioa dela esango dizut. Laurogeita hamarrek hamarkadan, *sitcom* kaskar baten protagonista izan zena, baina gaur egun industriaren jostailu hautsi bihurtutakoa, eta bere etxean mozkortzen eta Todd psikologikoki torturatzen ematen du eguna.

Telesail honen alderdirik zoragarriena Bojack hazi egiten dela da. Hau da, anima-

ziozko ekoizpenen ezaugarri nagusietako bat izaten da film edo telesail osoan zehar pertsonaiak ia beti modu berean marrazten direla, baina Bojack aldatu egiten da, bai fisikoki, baita emozionalki ere. Gure kultura popularraren filosofia eta egia deserosoen nahasketa perfektua ere bada, eta atal bakoitzak ikuslea bere bizimodua zalantzan jartzera eramaten du. Alde batetik, bakoitza bere ekintzen erantzule dela baieztatzen duelako, baina, bestetik, bizitzak ez duela inolako zentzurik. Ezinbestekoa.

Rick and Morty

NETFLIX eta HBOMAX | 4 denboraldi

Beste klasiko bat. Rick zientifikoaren eta bere biloba Morty-ren abenturak jarraitzen ditu: bidaia espazial intergalaktikoak egiten dituzte. Dan Harmonek, *Community* telesailaren sortzaileak, telesail fresko, dibertigarri eta zoro bat dakarkigu, umore beltz eta heldua erabiliz. “Rick eta Morty” bidaia zoro bat da, eta bidaia honetan denak balio duen arren, onena da trama zoro horietan guztietan zehar perla txikiak

utiziz doazela, kritika sozial eta politiko moduan. Kapitulu bakoitzak kritika zorrotza egiten dio egungo gizarteari, helduentzako, eta ez hain helduentzako, animaziozko telesail handien lekukoa jaso. Komedia animatuak gustuko dituzuenentzat ezinbestekoa, baina bereziki, umore frikian eta zientzia-fikzioan oinarritutako komediak atsegin dituztenentzat, horiei egindako keinuak eta parodiak ere ugariak direlako ekoizpen honetan.

Primal

HBOMAX | 10 atal

Elkarrikketarik ez duen harribitxia da, historiaurreko garai zehaztugabe bezain irreal batean girotzen dena. Bertan, gizakiak dinosauroekin bizi dira. Magia ukituak ere badaude, nahiz eta guztia eromenezko basakeria batean laburbiltzen den. Hungarritasun sinesgarria helarazten du telesailak, ezinbestekoa mundu anker horretan. Azken finean, gizon eta dinosauro baten arteko laguntasun berezi eta bakarra kontatzen du.

Genndy Tartakovsky sortzaileak naturarik primitiboaren krudelkeria eta indarkeria isaltzea lortzen du, bere azken ondorioetara eramanez. Inor ez dago oihaneke legetik salbu, eta hori hasieratik argi uzten digu indarkeriazko eszenekin eta mugarik izango ez duen basakeriarekin. Marrazkiak ikusgarriak dira oso, ez bakarrik paisaiengatik eta eskaintzen dituen tonalitateengatik, baita erabili dituzten trazu originalengatik ere. Dinamismoari dagokionez, atal motz eta oso entretenigarrien bitartez, lagun bikote honen abenturak lehen pertsonan biziarazten dizkigu.